

یک بار برای همیشه تشبیه رو یاد بگیر!!!

کامنت خدیجه زابلی، انسانی نظام جدید - صالح آباد - میانگین تراز 6144: سلام تو این بیت چجوری رازهای سینه به خاشاک تشبیه شده؟ رازهای سینه را خاشاک طوفان کرده است ♀ ♀
تاریخ ثبت: 13990929 - ثبت شده در صفحه مقطع: دوازدهم انسانی

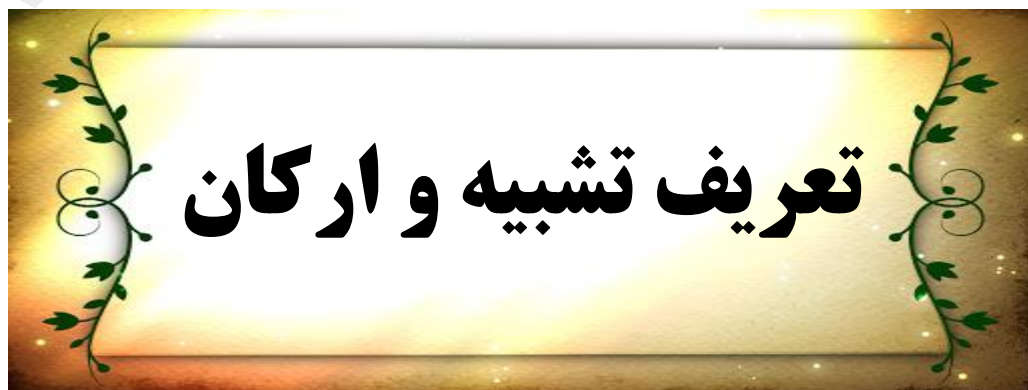
پاسخ کامنت نرگس ساکی، انسانی نظام قدیم - دشت آزادگان: ببینید آگه توی یه بیت مثل و مانند بتونیم بزاریم و معنی بده بیت تشبیه دارد... الان اینجا میتونیم بگیم رازهای سینه را مانند خاشاک طوفان کرده است - تاریخ ثبت: 13990929 - ثبت شده در صفحه مقطع:
دوازدهم انسانی

کامنت مهراب رجبی لفوت، تجربی نظام جدید - پاکدشت: تشبیه این بیت کجاست؟ (مگر دهان تو آموخت تنگی از دل من* وجود من ز میان تو لاعری آموخت) - تاریخ ثبت: 13990509 - ثبت شده در صفحه مقطع: دوازدهم تجربی

پاسخ کامنت فاطمه زارعی، تجربی نظام جدید - شیراز: مگر دهان تو آموخت تنگی از دل من، در این قسمت دهان به دل تشبیه شده و وجه شبه هم تنگی هستش. - تاریخ ثبت: 13990509 - ثبت شده در صفحه مقطع: دوازدهم تجربی

کامنت فاطمه ... تجربی نظام جدید_ سمنان - عضو سایت: دوستان تشبیه این بیت رو میشه لطفاً توضیح بدین ، زیاد درکش نمیکم .(شود جای نفس بر شمع تنگ از جوش پروانه/ کند گر اقتباس روشنی صائب ز رخسارش) - تاریخ ثبت: 13990513 -
ثبت شده در صفحه مقطع: دوازدهم تجربی

پاسخ کامنت کاربر: سلام. می‌گه انقدر رخسار پروانه زیباست که اگر صائب (شاعر) بیاد و صفت روشنی رو از چهره پروانه اقتباس کنه شمع پیشش کم میاره و نفسش تنگ میشه. درواقع یعنی چهره پروانه روشنتر از نور و شعله شمع. تشبیه تفضیل یا مرجح است دوست عزیز #آرزو جودی - تاریخ ثبت: 13990513 - **ثبت شده در صفحه مقطع: دوازدهم تجربی**

_ ادعای همانندی و اشتراک چیزی با چیز های دیگر، در یک یا چند صفت که معمولا همراه با اغراق است.

ارکان:

مشبه: آنچه تشبیه می شود. (اصلی)

مشبه به: مشبه، به آن تشبیه می شود. (اصلی)

وجه شبه: صفت و ویژگی مشترک (فرعی)

ادات تشبیه: کلمات پیوند و نسبت دهنده (فرعی)

چون	آب روان	می گذرد	عمر	و تو غافل	ای وای در این قافله گر فاصله بودی
ادات	مشبه به	وجه شبه	مشبه		

- انواع ادات تشبیه:

1) **حروف اضافه:** چون، چو، همچو، بر مثال، به کردار، برسان و...

چه کند کز پی دوران نرود **چون** پرگار /// هر که در دایره ی گردش پرگار افتاد

نکته: وقتی ادات تشبیه از حروف اضافه باشد، کلمه بعد نقش متممی دارد.

2) **پسوندها:** متصل به «مشبه به» هستند. مثل، وار، وش، سا، آسا، ...

یا رب این ماییم ار آن جان جهان افتاده دور /// سایه وار از آفتابی ناگهان افتاده دور

3) **فعل ها:** از مصدر مانستن یا ماندن. ماند، می ماند، مانستی و ...

هر که چون موم به خورشید رخت نرم نشد /// زینهار از دل سختش که به سندان ماند

نکته: حتما به «چو و چون» دقت کنید که معنای «مثل و مانند» داشته باشند، در غیر این صورت ادات به حساب نمی آیند.

انواع رایج تشبیه

– اضافه تشبیهی (مهم ترین و رایج ترین): «مشبه و مشبه به» به هم اضافه می شوند.

مثال: کیمیای سعادت – باران اشک – سعادت به کیمیا و اشک به باران اضافه شده است.

مثال بیشتر: چراغ جان، کمان ابرو، اکسیر عشق و ...

نکته: در اکثر اوقات اضافه تشبیهی به صورت بالاست. (مضاف = مشبه به – مضاف الیه =

مشبه) اما در موارد اندک به این صورت است که مضاف، مشبه و مضاف الیه، مشبه به است.

مثال: لب لعل – ابروی کمان – قد سرو ...

– مثال های اضافه تشبیهی:

چون بتابد آفتاب معرفت /// از سپهر این ره عالی صفت

نگارش دهد گلبن جویبار /// در آینه آب رخسارها

فراز و نشیب بیابان عشق دام بلاست /// کجاست شیر دلی کز بلا نپرهیزد؟

من شکسته بدحال زندگی یابم /// در آن زمان که به تیغ غمت شوم مقتول

مرغ روحم که همی زد ز سر سدره صغیر /// عاقبت دانه خال تو فکندش در دام

دست از می وجود چو مردان ره بشوی /// تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

صبح امید که بد معتكف پرده ی غیب گویرون آی که کار شب تار آخر شد

تشبیه درون واژه ای: تشبیهی که «مشبه و مشبه به» درون یک واژه مرکب یا ونندی مرکب قرار دارند و معمولاً جزء دوم به جزء اول تشبیه می شود.

ماهرویا روی خوب از من متاب /// بی خطا کشتن چه می بینی ثواب

بگفتند: کای نیکدل **شیر زن** /// پر از غم بُد از تو دل انجمن

صد خار بلا از دل دیوانه ما خاست /// هر روز که بی ساقی گل چهره نشستیم

بماند از رشک دست سرو بر سر /// چو یاد سرو سیم اندام کردند

گلعداری ز گلستان جهان ما را بسی /// زین چمن سایه آن سرو روان ما را بسی

تشبیهات حروفی: آن دسته از تشبیهاتی که «مشبه به» در آن یکی از حروف الفبای فارسی است.

الف، لام، نون	تشبیه «قامت» به
گردی‌میم، نقطه حلقه میم	تشبیه «دل» به
جیم، دال، لام	تشبیه «زلف» به
نون	تشبیه «ابرو» به
میم، نقطه	تشبیه «دهان» به
سین	تشبیه «دندان» به

مثال:

قامتم نون و دل از غم شده چون حلقه میم /// لیک بر حال دلم جیم سر زلف تو دال

اندیشه از محیط فنا نیست هر که را /// بر نقطه دهان تو باشد مدار عمر

شکل ابرو تو نونی است ز مشک /// حرف دندان تو سینی است ز سیم

الف به قامت و میمش دهان و نونش زلف /// بنفشه جغد و به رخ لاله و زنج نسرین

قد الفیت لام شد، بنگر /// منگر تو چنین به زلفک لامی

تشبیه مرجع (تفضیلی): تشبیهی که در آن نویسنده بر خلاف اصل «مشبه» را بر «مشبه به» برتری می دهد.

کتاب به بهار شبیه است اما بهاری بی خزان

در اینجا شباهت بین مشبه (کتاب) و مشبه به (بهار) برقرار است اما در نهایت «مشبه» بر «مشبه به» برتری داده شده است.

ز شرم قد بلند تو آب گردد سرو /// به زیر خاک نهان گردد سرو

یه سحر کاش که در دامن گلزار آیی /// تا گل از شرم رخت سر به گریبان ماند

ای که تو ماه آسمان ، ماه کجا و تو کجا /// در رخ مه کجا بود این کر و فر و کبریا

بسان سرو سیمین است قدش /// ولیکن بر سرش ماه منور

خون گریه کند غنچه به دامان گلستان /// هر که که به یاد لب خندان تو افتد

یکی دختری داشت خاقان چو ماه /// کجا ماه دارد دو زلف سیاه

ز شرم آن که به روی تو نسبتش کردم /// سمن به دست صبا خاک در دهان انداخت

تشبیه مضمراً (نهفته): در ساختار ظاهری کلام تشبیهی یافت نمی شود اما مقصود و منظور شاعر بر پایه تشبیه است.

دل من آشتی جوید همیشه با خم زلفش /// اگر چه آشتی نبود دمی با گوی. چوگان را به صورت پنهانی «دل به گوی» و «زلف به چوگان» تشبیه شده است.

بیش از این بود حکایت همه از شیشه و سنگ /// مثل امروز حدیت دل ما و دل دوست به صورت پنهانی «شیشه و سنگ» به «دل ما و دل تو» (عاشق و معشوق) تشبیه شده است.

عاشق اگر منم چرا غنچه دریده پیرهن /// تشنه اگر منم چرا لاله بود خون به کفن شاعر خود را به «غنچه دریده پیرهن و لاله خونین» تشبیه کرده است.

نکات تکمیلی:

- وجه شبه از لحاظ دستوری در شکل های متفاوتی ظاهر می شود.

الف) فعل یا گروه فعلی

گناه چشم سیاه تو بود و گردن دلخواه /// که من چو آهوی وحشی ز آدمی برمیدم

ب) به عنوان صفت

هست چون خال سیاه تو مرا روز سپید /// گشت چون زلف تو آشفته مرا صورت حال

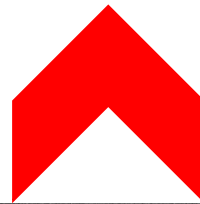
- ترکیبات وصفی غالباً تشبیه محسوب نمی شوند. **شهد عالی – حوزه عاطفی**

(طراح با آوردن ترکیبات وصفی دشوار شما را به شك می اندازد. دقت کنید)

- وقتی مضاف جزئی از کل است معمولاً تشبیه نیست. (بحث استعاره پیش می آید)

ریشه دوستی – دست روزگار – بال اندیشه... (به لینگ زیر برای یادگیری استعاره

مراجعه کنید)

(اختلاف نظر های فراوانی در این مبحث وجود دارد و تنهای راه مطمئن این است که شما دوستان عزیز خود را درگیر این قضیه نکنید و با توجه به شرایط سوالات ترکیبی با استفاده از دیگر آرایه ها به سوالات پاسخ دهید و در مورد سوالاتی که آرایه تشبیه به تنهایی به کار رفته و این اختلاف نظر را مشاهده می کنید اگر از مطالعات خود مطمئن هستید، همان چیزی که به نظرتان می رسد پاسخ است و در غیر این صورت به سوال پاسخ ندهید)

– توجه کنید هر ترکیبی که واقعیت داشته باشد تشبیه نیست.

قالب قصیده – موسم ربیع